

УРБАНИЗАМ И КОРУПЦИЈА: ЕДУКАЦИЈА СТУДЕНАТА И РАЗВОЈ МЕЂУСЕКТОРСКЕ САРАДЊЕ, СТУДИЈЕ СЛУЧАЈА БЕОГРАДСКИ САЈАМ И ГЕНЕРАЛШТАБ

URBANISM AND CORRUPTION: EDUCATING STUDENTS AND DEVELOPING CROSS-SECTOR COLLABORATION, CASE STUDIES: BELGRADE FAIR AND GENERALSTAB

*Љубица Славковић*¹

Ана Граовац^{1а}

*Марија Маруна*²

Данијела Миловановић Родић^{2а}

Ксенија Радовановић^{1б}

Јасмина Ђокић^{1в}

Оригинални научни рад

DOI: 10.5937/UIB25288S

АПСТРАКТ

Према бројним међународним и националним извештајима, просторни развој у Србији је посебно под утицајем негативних ефеката корупције, носиоци извршне власти су под учесталим критикама услед недостатка транспарентности у великим инфраструктурним пројектима, док нетранспарентно извештавање подрива демократске процесе одлучивања. С обзиром на кључну улогу коју будући професионалци, студенти Архитектонског факултета Универзитета у Београду, имају у овим процесима одлучивања, стручна организација Нова планска пракса и истраживачке јединице Лабораторија за културу планирања и дизајн просторних политика и Лабораторија за колаборативне урбане праксе Универзитета у Београду – Архитектонског факултета, у јесењем семестру 2024/2025 спроводе пројекат с циљем образовања младих експерата да препознају и утичу на узроке и последице корупције у области урбанистичког планирања и успостављање међусекторског дијалога, оснаживања за критичко мишљење и за одговорно професионално деловање. У раду су представљене водеће компоненте пројекта: 1) прилагођавање курикулума наставних курсева, 2) студијске посете релевантним институцијама и гостујућа предавања експерата,

¹Нова планска пракса, Београд; 1_ емаил: ljslavkovic@gmail.com, ORCID: 0000-0001-9015-0683; 1а_ др, емаил: ana.graovac@gmail.com, ORCID: 0009-0005-6231-0172; 1б_ емаил: radovanovic.ksenija@gmail.com, ORCID: 0009-0006-8040-9309; 1в_ др.

²Универзитет у Београду, Архитектонски факултет; 2_Проф.др ORCID: 0000-0001-9015-0683; 2а_ в.проф др ORCID: 0000-0002-5691-865X

3) јавне дебате путем анкетног упитника и онлајн форме, 4) учешће на изложбама и скуповима струковних удружења, 5) студентске радионице, 6) експертски текстови, с фокусом на одабране студије случаја и истраживачке полигоне, комплекс Београдског сајма и ансамбл Генералштаба и Министарства одбране, и уз осврт на постигнуте резултате.

Кључне речи: *корупција, урбанизам, едукација,*

ABSTRACT

According to numerous international and local reports, spatial development in Serbia is significantly influenced by the negative effects of corruption. Executive authorities face frequent criticism due to a lack of transparency in major infrastructure projects, while non-transparent reporting undermines democratic decision-making processes. Considering the pivotal role future professionals, particularly students of the Faculty of Architecture at the University of Belgrade, will play in these decision-making processes, the professional organization "New Planning Practice" and the research units "Laboratory for Planning Culture and Spatial Policy Design" and "Laboratory for Collaborative Urban Practices" of the University of Belgrade – Faculty of Architecture, are implementing a project during the autumn semester of 2024/2025. The project's goal is to educate young experts to recognize and address the causes and consequences of corruption in urban planning, establish cross-sector dialogue, and empower them for critical thinking and responsible professional action. This paper presents the key components of the project, while focusing on selected case studies and research sites, such as the Belgrade Fair complex and the ensemble of the General Staff and Ministry of Defense buildings, with a review of achieved results.

Keywords: *corruption, urbanism, education*

УВОД

Корупција у грађевинарству и управљању простором представља дугогодишњи проблем у Србији, препознат у међународним извештајима (Transparency International. (2024). Corruption Perceptions Index 2023. Transparency International. <https://www.transparency.org/en/cpi>). Док се Србија позиционира све ниже на међународном индексу корупције (Council of Europe – GRECO. (2023). Fifth Evaluation Round – Evaluation Report on Serbia. <https://www.coe.int/en/web/greco>), планирање и изградња остају у врху лествице коруптивних пракси, угрожавајући принципе транспарентности и одрживог развоја (European Commission. (2024). Serbia 2024 Report. <https://ec.europa.eu>).

Посебно забрињава доминантан утицај тржишне логике на просторни развој, где економски интереси потискују друштвене и културне вредности, доводећи до нарушавања урбаног идентитета и деградације културно-историјских целина (Harvi, D. (2008) *Pravona grad*, u: New Left Review, br. 53, str. 23–40.). У том контексту, образовање младих стручњака у области урбанизма и управљања наслеђем постаје од суштинског значаја (Маруна, М. (2019) Теорија планирања: прилог критичком мишљењу у архитектури. Београд : Универзитет у Београду - Архитектонски факултет.) . Свест о изазовима корупције и тржишних притисака, заједно са стручним знањима о транспарентним процедурама и принципима доброг управљања, кључна је за одговорније доношење одлука у будућности. Пројекат „Урбанистички хоризонти: изградња професије кроз међусекторску сарадњу“, који је стручна организација *Нова планска пракса* (Чланице струковног удружења Нова планска пракса: Љубица Славковић, др Ана Граовац, Ксенија Радовановић и др Јасмина Ђокић) реализовала на Архитектонском факултету Универзитета у Београду у сарадњи са истраживачким јединицама *Лабораторија за културу планирања и дизајн просторних политика* (Руководилац истраживачке јединице: проф. др Марија Маруна) и *Лабораторија за колаборативне урбане праксе* (Руководилац истраживачке јединице: в.проф. др Данијела Миловановић Родић) Универзитета у Београду – Архитектонског факултета, а уз подршку Амбасаде Сједињених Америчких Држава у Србији (Реализација пројекта је прекинута одлуком Стејт департамента САД у складу са Извршном наредбом Председника САД о глобалном преиспитивању и прилагођавању финансијске помоћи САД), усмерен је на јачање капацитета студената за активно и критичко учешће у процесима одлучивања.

Кроз интердисциплинарни приступ, сарадњу са експертима и рад на студијама случаја, пројекат настоји да оснажи будуће професионалце да одговорно управљају просторним развојем и културним наслеђем, балансирајући економске, друштвене и културне вредности у планирању урбаних средина. У складу са темом корупције и подтемом управљање културним наслеђем, као студије случаја и истраживачки полигони су изабрани Комплекс Београдског сајма и Ансамбл Генералштаба и Министарства одбране. Избор студија случаја је извршен на основу актуелности предметног градитељског наслеђа у оквиру шире стручне заједнице и њеног изузетног ангажавања у његовом очувању. Одабрани курсеви су: а) Планирање и управљање урбаним развојем (трећа година Основних академских студија Архитектура и трећа година Интегрисаних академских студија Архитектура) – руководилац: проф. др Марија Маруна, б) Теорија планирања (друга година Мастер академских студија Архитектура, друга година мастер академских студија Интегрални урбанизам и пета година Интегрисаних студија Архитектура)–руководилац: проф. др

Марија Маруна, ц)Методологија планирања (друга година мастер академских студија Интегрални урбанизам)–руководилац: в.проф. др Данијела Миловановић Родић (Резултати пројекта су објављени на веб страници организације Нова планска пракса www.novaplanskapraksa.com).

ПОВЕЗИВАЊЕ МЛАДИХ СТРУЧЊАКА, СТУДЕНАТА, СА ЕКСПЕРТИМА ИЗ РАЗЛИЧИТИХ ОБЛАСТИ И ИНСТИТУЦИЈА

Окосница пројекта је повезивање младих стручњака, студената, са експертима из различитих области и институција. Знање добијено на тај начин се продубљује радом на изабраним студијама случаја. Током наставе, то се реализује кроз гостујућа предавања на Архитектонском факултету, студијске посете релевантним институцијама, радионице и истраживања. У току јесењег семестра 2024/2025 експерти из различитих институција, организација и профила су одржали шест предавања на Архитектонском факултету:

Др Ана Граовац и др Јасмина Ђокић из стручне организације Нова планска пракса су студентима одржале предавање под насловом „Позиционирање комплекса Београдског сајма и Генералштаба у систему планирања Републике Србије“. Кроз два везана предавања су представиле систем планирања Републике Србије, како разумети урбанистичке и просторне планове, које су надлежности и одговорности у процесу одлучивања у планирању, и где у том систему стоје комплекс Београдског Сајма и ансамбл Генералштаба и Министарства одбране, и друго.

Слика 1. Предавање „Позиционирање комплекса Београдског сајма и Генералштаба у систему планирања Републике Србије“ др Ана Граовац и др Јасмина Ђокић, Нова планска пракса, Архитектонски факултет

Катарина Максимов, председница удружења Конзерватора Србије и архитекта конзерватор у Заводу за заштиту споменика Града Новог Сада, одржала је предавање „Третман културног наслеђа у урбанистичком планирању“ и представила концепт и процес заштите градитељског наслеђа, разумевање појмова и процеса заштите, законодавни оквир, одговорности и процедуре, и изазове у пракси.

Љубица Славковић из стручне организације Нова планска пракса је у оквиру предавања „Архитектура, урбанизам, политика“ представила њихову везу, разумевања појма „политика“, односно дисциплине (политика као процес/политика као сфера деловања), везу политике и моћи, разумевања урбанизма као политичке делатности, пионирских корака у промишљању политичности простора, партиципације у домаћој пракси, права и обавеза грађана и институција.

Вида Петровић Шкоро, некадашња председница Врховног суда Србије и Центра за правосудна истраживања ЦЕПРИС, студентима је кроз тему „Архитектура и замке корупције“ приближила појам и генезу појма корупција, културну и друштвену условљеност и затим кроз бројне примере илустровала различита коруптивна деловања, улогу законодавног оквира, одговорности институција и различитих стејкхолдера, укључујући и улогу и одговорност архитеката и урбаниста.

Слика 2. Предавање „Архитектура, урбанизам, политика“ Љубица Славковић, Нова планска пракса, Архитектонски факултет

Ксенија Радовановић из стручне организације Нова планска пракса је продубила тему предавањем „Београд: град кранова, урбанизам – политика – новац“, чиме је довела у везу неолиберализам, комодификацију, финансијализацију и урбанизам, односно земљиште као ограничен ресурс и токове капитала, с фокусом на развој пројекта Београд на води.

Циклус предавања завршен је гостовањем Немање Ненадића, програмског директора организације Транспарентност Србија. Ненадић је кроз тему „Корупција и урбанизам: изградња и „уградња““ с студентима разговарао о разумевању и токовима корупције, препознавању коруптивних активности, с освртом на улогу коју носе међународни уговори и јавни тендери у грађевинским пројектима.

Паралелно с гостујућим предавањима одржаним на Архитектонском факултету, студенти су имали прилике да посете институције као што су Урбанистички завод града Београда и Републички завод за заштиту споменика културе. Посета Агенцији за борбу против корупције је договорена, али је услед студентских блокада одложена. У Урбанистичком заводу су експерткиње Сектора за стратешко планирање и развој — Маја Јоковић Поткоњак, Сташа Милошевић и Јадранка Живковић — представиле делатност Завода и позиционирале његову улогу у ширем систему урбанистичког планирања у Србији. У Републичком заводу за заштиту споменика културе, студентима су Љубица Димитријевић, руководилац одељења за истраживање, заштиту и документацију, и Ана Ткалац, виши конзерватор, одржале предавање “Културно наслеђе у урбанистичком планирању Републике Србије”. Посебно су се осврнуле на делатност Завода, њихове надлежности у систему управљања непокретним културним добрима, начине сарадње са другим институцијама, законске процедуре утврђивања културног добра, учешће Завода у оквиру израде и спровођења планске документације.

Слика 3. *Посета студената Републичком заводу за заштиту споменика културе.*

ЈАВНЕ ДЕБАТЕ И ФОКУС ГРУПЕ КАО ПРИПРЕМНЕ ДЕЛАТНОСТИ

Пројекат „Урбанистички хоризонти“ започет је организовањем фокус групе, састављене од еминентних стручњака: др Марија Маруна, урбаниста, проф. др Милена Кордић, архитекта, Мр Аница Теофиловић, пејзажни архитекта, Милена Зиндовић, архитекта, Весна Теофиловић, урбаниста. Разговор је водила др Ана Граовац, урбаниста. Циљ је био идентификација кључних питања од јавног интереса у вези с будућим развојем изабраних студија случаја. Разговор је обухватио три перспективе: управљачку, вредносну и етичку, односно вишеструки приступ проблему. Као резултат рада фокус групе, издвојено је шест питања од јавног интереса која су кључна у даљем развоју ова два значајна комплекса:

1. Изградња позиције стручњака
2. Ефикасна комуникација
3. Оснаживање институција
4. Промоција вредности (простора)
5. Покретање питања јавног интереса као заједничког интереса свих грађана
6. Истраживање јавног мњења.

За свако од ових питања, чланови фокус групе су дали конкретне смернице за активну улогу стручњака у заштити и развоју комплекса београдског сајма и генералштаба (Опширније о смерницама на веб страници организације Нова планска пракса <https://novaplanskapraksa.com/fokus-grupa-sajam-i-generalstab/>):

Изградња позиције стручњака усмерена је на преузимање одговорности од стране свих релевантних стручњака, који морају бити активно укључени. Кључни корак је јасно изражавање ставова и вредности према широј јавности путем професионалних удружења, као и изградња ауторитета кроз јавну комуникацију што подразумева заступање својих ставова не само унутар стручних кругова, већ и према широј јавности. *Ефикасна комуникација* односи се на разумевање различитих стручних перспектива и интереса, где недостатак јединственог става унутар архитектонске струке отежава заштиту и очување комплекса Београдског сајма и Генералштаба, а пут ка промени је покретање континуираног дијалога међу стручњацима. *Оснаживање институција* подразумева пружање стручне и колегијалне подршке, јер је као проблем препознат недостатак поверења у рад конзерватора и других стручњака, затим промоција закона као јавног добра као и смањење утицаја политичке моћи кроз умрежавање институција јавног сектора (као представника државе), академије и стручних удружења и организација. Ради *промоције вредности (простора)* нужно је Истицање заједничких

вредности, као што су очување историје, здравља и природе, као и јачање свести о значају (урбане) прошлости. Истакнут је значај процедура и закона, где је закључено да закон о заштити културног наслеђа треба посматрати као јавно добро. *Покретање питања јавног интереса као заједничког интереса свих грађана* обухвата промишљање студија случаја Београдског сајма и Генералштаба кроз теме: *заједнички интерес као лични интерес сваког грађанина, економска корист и губици, друштвена корист и губици, еколошка корист и губици, учешће грађана као јавни интерес* (Више о смерницама на веб страници организације Нова планска пракса <https://novaplanskapraksa.com/fokus-grupa-sajam-i-generalstab/>).

ИСТРАЖИВАЊЕ ЈАВНОГ МЊЕЊА

Формирана су кључна питања које је потребно поставити јавности, и на основу тога је спроведена анкета путем интернета и друштвених мрежа у периоду од 15. до 30. новембра 2024. године, а у њој је учествовало укупно 1673 испитаника. Иако метод истраживања није укључивао претходно формирање репрезентативног узорка, структура испитаника показује заступљеност свих старосних категорија. Доминантну групу чине готово две трећине испитаника средњег и старијег животног доба (35-64 године). Такође, скоро једна четвртина испитаника не живи на територији Београда, што истраживању пружа ширу перспективу од оне искључиво локалне.

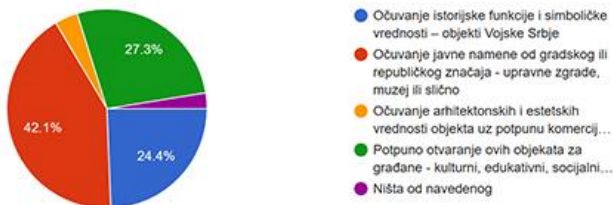
Питање везано за даљи развој Генералштаба осмишљено је са циљем да уведе у разматрање тему заштите културних добара у ширем смислу од пуне заштите објекта, како се она најчешће перципира. Интересантно је да комерцијализацију намене објеката, укључујући ту и њихово потенцијално рушење, подржава тек нешто више од 5% испитаника. Резултати одговора на ово питање посебно добијају на значају у светлу недавне одлуке Владе РС о укидању заштите објектима Генералштаба, која је донета упркос јасним материјалним чињеницама о његовој вредности као културног добра и уз заобилажење законских процедура, а након контроверзне продаје објекта страном инвеститору. Упркос вишедеценијском немару државе у одржавању ових објеката, што је додатно подстицало перцепцију њихове безвредности, грађани су недвосмислено изразили став да је потребно не само реконструисати Генералштаб већ и очувати његову репрезентативну јавну функцију.

Друго питање је везано за комплекс Београдског сајма и ставило је у фокус дискусију о просторним вредностима које би требало унапредити кроз даљи развој овог комплекса. Резултати показују да свега нешто више од 1% испитаника сматра да би тржишна вредност земљишта и продаја комплекса инвеститорима требало да буде

приоритет развоја овог простора. Одговор на ово питање јасно указује на значај партиципације и истраживања јавног мњења у разумевању потреба и интереса грађана када се ради о будућем развоју комплекса од јавног и културног значаја за град и грађане.

Po Vašem mišljenju, kako bi trebalo usmeriti dalji razvoj Generalštaba, kao kulturnog dobra Republike Srbije?

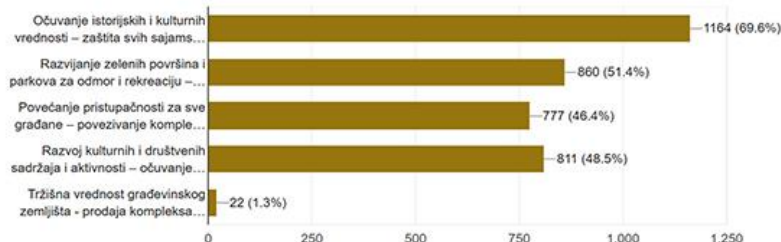
1,673 responses

Слика 4. Анкета – Инфографик 1.

Po Vašem mišljenju, koje prostorne vrednosti je najvažnije očuvati i/ili ostvariti u budućem razvoju kompleksa Beogradskog sajma? (Možete odabrati više odgovora, ako smatrate da su ključni)

1,673 responses

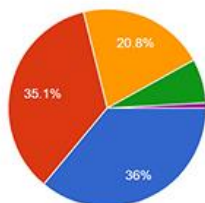
Слика 5. Анкета – Инфографик 2

Друга група питања осмишљена је с циљем да пружи смернице за даљи ангажман стручњака у вези са заштитом ових објеката. Резултати одговора се могу сматрати повољним, али истовремено указују на простор за даљи рад стручњака. Потребно је развијати креативне стратегије за подизање свести шире јавности о значају очувања и развоја ова два комплекса, као и, генерално, о питањима јавног интереса, културних и просторних вредности и значаја јавног добра. Иако се наредно питање конкретно односило на институције за заштиту културно-историјског наслеђа, одговори грађана сугеришу две кључне ствари: прво, потребу за већим ангажовањем стручњака у пружању подршке колегама, као и за међусобним умрежавањем и

подржавањем различитих институција. Друго, неопходна је промена наратива у јавном дискурсу, усмерена ка конструктивнијој критици која би допринела оснаживању ових институција, а не њиховом додатном слабљењу.

Da li smatrate da su informacije koje se pojavljuju u javnosti o značaju očuvanja i unapređenja Beogradskog sajma i Generalštaba kao kulturnog nasleđa dovoljno jasne i razumljive?

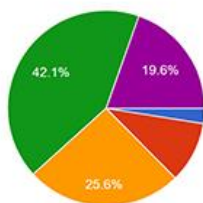
1,673 responses

- Da, potpuno razumem značaj i važnost ovih objekata
- Uglavnom razumem, ali mislim da bi šira javnost mogla biti bolje informisana
- Ne sasvim, informacije nisu dovoljno razumljive i dostupne većini građana
- Ne, nisam do sada naišao/ila na dovoljno jasne informacije koje objašnjavaju za...
- Ne znam, ne informišem se po pitanju ovih objekata

Da li smatrate da su stručnjaci (arhitekte, urbanisti, konzervatori i drugi) dovoljno angažovani u zaštiti i unapređenju kompleksa Beogradskog sajma i Generalštaba?

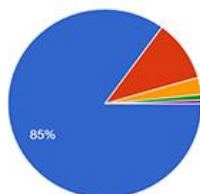
1,673 responses

- Da, veoma su angažovani – aktivno učestvuju u procesima zaštite i javnim...
- Dovoljno su angažovani – ali ima prostora za veću vidljivost i uključenost
- Delimično su angažovani – njihova uloga je važna, ali nisu dovoljno prisut...
- Nedovoljno su angažovani – stručnjaci bi trebalo da preuzmu aktivniju, leadersk...
- Nisu angažovani – ne primećujem značajnu uključenost stručnjaka u ovu...

Koliko smatrate da je važno da se institucije za zaštitu kulturno-istorijskog nasleđa osnažuju u svom radu kroz veću podršku javnosti i stručne zajednice?

1,673 responses

- Veoma važno – Osnaživanje ovih institucija je ključno za očuvanje naše...
- Važno – Podrška institucijama može poboljšati njihovu efikasnost, čime bi s...
- Neutralno – Smatram da podrška može pomoći, ali ne mislim da je to presudn...
- Nije važno – Ne verujem da bi veća podrška značajno promenila rad ovih i...
- Uopšte nije važno – Smatram da jačanje ovih institucija nije od velikog značaja...

Слика 5. Анкета – Инфографици 3 - 5

Последње питање односило се на потенцијално учешће грађана у одбрани и очувању ова два објекта. Тек мање од 10% испитаника изјавило је да се не би ангажовало ни на који начин. Резултати указују и на начин на који грађани перципирају своје потенцијално залагање за теме од јавног интереса.

На основу резултата анкете, може се закључити да грађани препознају значај очувања и унапређења комплекса Београдског сајма и Генералштаба као културног наслеђа, при чему већина заговара и очување њихове аутентичне функције и јавне намене. Док за Генералштаб грађани истичу важност очувања његове историјске, симболичке и културне вредности, за комплекс Београдског сајма препознају потребу за очувањем функције сајма уз унапређење просторних вредности комплекса кроз развој зелених површина, боље приступачности и нових садржаја. Међутим, грађани истовремено изражавају потребу за већом ангажованошћу стручњака и оснаживањем институција које би требало да предводе ове процесе. Иако постоји јасна воља за учешћем у одбрани ових објеката, чак и у протестима, резултати указују на недовољну спремност грађана да се укључе у формалне процедуре дијалога и аргументације, што додатно истиче важност успостављања конструктивног јавног дискурса и, генерално, едукације.

СТУДЕНТСКЕ РАДИОНИЦЕ И ИСТРАЖИВАЊА

У оквиру наставе је одржана радионица са студентима Master's programmes in City Planning; Design and Planning; Development, School of Natural and Built Environment at Queen's University Belfast, на којој су студенти Архитектонског факултета упознали колеге из Белфаста са студијама случаја Комплекса Београдског сајма и Ансамбла Генералштаба и Министарства одбране и значају актуелних активности струке покренутих за њихово очување. Такође, представили су систем заштите непокретног културног наслеђа у контексту урбанистичког планирања у Србији.

Као подршку у разумевању анализе одабраних студија случаја, мапирани су процедуре институционалне заштите културног наслеђа. Адресирано је шта је то нематеријално културно наслеђе, како се категорише и вреднује и мапирана је и објашњена је процедура заштите нематеријалног културног наслеђа приликом израде урбанистичких и просторних планова. Материјал коришћен у настави и резултати анализа, као и снимци предавања, су јавности доступни на веб сајту организације Нова планска пракса (<https://novaplanskapraksa.com/zastita-nasledja/>).

ЗАКЉУЧАК

Реализација пројекта „Урбанистички хоризонти“ омогућила је примену интердисциплинарног приступа, сарадњу са експертима и рад на студијама случаја, чиме је допринела оснаживању будућих професионалаца да одговорно управљају просторним развојем и културним наслеђем, балансирајући економске, друштвене и културне вредности у планирању урбаних средина. Кроз анализе одабраних студија случаја, као и припремне активности на пројекту као што су фокус групе и анкете, мапирана су бројна кључна питања за развој професије и едукацију младих стручњака, као и за изградњу професије урбанизма отпорне на корупцију.

Литература

- Маруна, М. (2019) Теорија планирања: прилог критичком мишљењу у архитектури. Београд: Универзитет у Београду - Архитектонски факултет.
- Harvi, D. (2008) Pravo na grad, u: New Left Review, br. 53, str. 23–40.
- Transparency International. (2024). Corruption Perceptions Index 2023. Transparency International. <https://www.transparency.org/en/cpi>
- Council of Europe – GRECO. (2023). Fifth Evaluation Round – Evaluation Report on Serbia. <https://www.coe.int/en/web/greco>
- European Commission. (2024). Serbia 2024 Report. <https://ec.europa.eu>
- Nova planska praksa (2024), *Rezultati ankete o budućnosti kompleksa Beogradskog sajma i Generalštaba*, <https://novaplanskapraksa.com/anketa-sajam-i-generalstab/>
- Nova planska praksa (2024), *Kako štitimo nasleđe? Institucionalni okvir i koraci zaštite nepokretnog kulturnog dobra u procesu planiranja*, <https://novaplanskapraksa.com/zastita-nasledja/>
- Nova planska praksa (2024), *URBANIZAM I KORUPCIJA: edukacija studenata Arhitektonskog fakulteta i razvoj međusektorske saradnje*, <https://novaplanskapraksa.com/urbanizam-i-korupcija>